

BOEKBESPREKING

Scientific American
June 1979, Volume 240, Number 6

Verkrijgbaar bij de boek-/tijdschriftenhandel á 5,70 gulden.

In dit tijdschriftnummer zijn een tweetal artikelen opgenomen die van bijzondere betekenis zijn voor de lezers van het Maandblad van het Genootschap.

A neolithic flint mine, by Peter W. Bosch.

Blz. 98 t/m 104.

Hier wordt op overzichtelijke wijze de opgraving van de vuursteenmijnen van Ryckholt beschreven.

Na het inleidend gedeelte over de ligging van Ryckholt, de ontdekking en de eerste onderzoeken, wordt uitvoerig ingegaan op de onderzoeken en ontdekkingen door de "Werkgroep", vanaf 1964 tot 1972.

Reconstructies van de gevolgde werkwijzen in de prehistorie en berekeningen van de economische aspecten onderschrijven de belangrijkheid van het prehistorisch monument, de vuursteenmijnen van Ryckholt.

Het artikel sluit met te vermelden dat de mijnen geconserveerd zijn en opengesteld zijn voor het publiek. Jammer genoeg is dat laatste nog niet naar wens geregeld. Gezien het belang dat internationaal aan dit nederlandse monument gehecht wordt zal een regeling echter tot stand moeten komen.

"Onze Peter Bosch" is er in ieder geval in geslaagd aan een wereldpubliek duidelijk te maken wat er in Ryckholt gebeurd en ontdekt is.

The history of the Atlantic, by John G. Slater and Christopher Tapscot.

Blz. 120 t/m 132.

Dit artikel geeft een overzicht van de stand van zaken betreffende het onderzoek van de bodem van de Atlantische oceaan.

Topografische metingen van de oceaanbodem laten een symmetrisch beeld zien met in het midden van de oceaan een hoge rug. Sinds 1968 zijn er een groot aantal boringen verricht tot diep in de zeebodem. Deze worden nu samengevat tot een sedimentatiepatroon.

Verder zijn een reeks van onderzoeken uitgevoerd die verband houden met de verschuiving van de continenten (Plate tectonics). Dit alles is nu samengevat tot één reconstructie van het ontstaan van de Atlantische oceaan vanaf 165 miljoen jaar geleden.

Dergelijke samenvattingen kunnen uiteraard niet ingaan op plaatselijke omstandigheden. Toch zijn dergelijke artikelen van belang om een achtergrond te verkrijgen van de plaatselijke gebeurtenissen in het verleden. Als voorbeeld kan dienen de kaart van de Atlantische oceaan rond 80 miljoen jaar geleden. Deze kaart kan de basis vormen om daarin de Maastrichtse Krijtze in een groter verband te plaatsen.

Voor allen die zich bezighouden met de bestudering van het geologisch verleden en zij die te maken hebben met het opsporen van grondstoffen uit dat verleden kan het artikel van grote betekenis zijn.

P.J.F.

Planten in huis

door Brian Ward en Tom Wellsted

vertaald door Hilde de Vries

uitgave Het Spectrum Utrecht/Antwerpen

prijs f 9,75

In dezelfde serie als Groente en fruit kweken (Compact-boeken) is een boekje over planten in huis uitgekomen. Over dit onderwerp is al zoveel verschenen, dat een nieuw boek bijna overbodig lijkt. Toch zijn in dit klein formaat nog enkele originele onderwerpen te ontdekken: "wat is een kamperplant" met een vergelijking (d.m.v. een foto) zoals de plant in het wild voorkomt. Of, een schematische voorstelling van de zones (van bergen tot en met tropische zone) met de daar groeiende planten.

Het functioneren van de plant krijgt ruim aandacht, waarna er een indeling in plantetypen komt b.v. varens, bloeiende planten en bladplanten. Een juiste indeling lijkt het met niet zo. Hoort een orchidee niet bij bloeiende planten of hoort een klimplant niet bij bladplanten?

Kweken is vaak een hobby voor plantenliefhebbers. Ook aan nieuwe ontwikkelingen wordt aandacht besteed.

De "geschiedenis van de Poinsettia" van de wilde soort uit Mexico tot de in 1960 in Noorwegen ontwikkelde variëteit is een leuk voorbeeld van het "ontstaan" van een kamerplant.

Waar zelden aandacht aan besteed wordt in een boek is, waar men op moet letten, als men een plant koopt. Goede adviezen worden hier gegeven.

Tot slot een alfabetische lijst van planten met een beknopte beschrijving. Behalve de algemene kamerplanten wordt ook de crocus genoemd. Een leuk idee om ook die eens in huis te halen, ook al is het maar voor korte tijd.

Boeken zijn prijzig; dit boekje kan als een leuk cadeautje beschouwd worden voor iemand die nog niet zijn hele boekenkast vol heeft staan.

Hans Nieuwenhuis

DE ROODBORSTTAPUIT

Door Br. AGATHO.

155 pp. Geïllustreerd. Alcedo-reeks nr. 11.

Oorspronkelijk verschenen als publicatie (reeks 12, 1960-1961) van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg.

Een heel aardig boekje over een van onze mooiste zangvogeltjes, dat helaas veel minder talrijk is dan in de jaren 1947 t/m 1957, toen Br. Agatho het bestudeerde. En het alleraardigste is: in dit boek worden een aantal aspecten van de broedbiologie van de Roodborsttapuit behandeld, waaraan ten grondslag liggen waarnemingen, die in Limburg en Brabant gedaan zijn, nl. te Maastricht, Heerlen en Helmond.

Vele duizenden uren zijn aan de bestudering van de Roodborsttapuit besteed. In een aantal hoofdstukken worden de resultaten behandeld. Zo is bijv. aan de hand van geringde vogels gebleken dat de volwassen vogels zeer plaatstrouw zijn terwijl de jonge dieren zich veel verder van hun geboorteplaats verwijderen. Ook lijkt het erop dat de zang bij de Roodborsttapuit niet dient om een territorium af te bakenen maar uitsluitend om een vrouwtje te lokken.

En zo vindt men in het boek vele andere interessante gegevens. Wie meer over de roodborsttapuit wil weten zal in dit boekje veel van zijn gading vinden.

W.G.

BOUWVORMEN BIJ VOGELS

Oorspronkelijke titel: *Birds as builders*, door Peter Goodfellow. Vertaling Leo Beuger.

168 pp. Geïllustreerd. Uitgever Meulenhoff Informatief, Amsterdam. Prijs f 29,50.

Dit boek wil een beeld geven van de vele verschillende nesten die vogels bouwen.

De auteur heeft geprobeerd een overzicht van al deze nestvormen te geven door ze in te delen in een aantal categorieën.

Zo worden achtereenvolgens vogels behandeld die geen nesten, eenvoudige nesten, komvormige, hangende en geweven nesten, nesten op de grond, in hollen bouwen enz. Men zal begrijpen dat deze indeling maar een zeer globaal overzicht kan geven. Toch krijgt men een goede indruk van de enorme verscheidenheid aan nestvormen, die er in de vogelwereld bestaan.

Enkele honderden vogelsoorten en hun nesten passeren de revue. Daarbij wordt natuurlijk ruim aandacht geschonken aan die vogels die bijzondere nesten bouwen, zoals de Roodbekwevers, die als kolonievogels samengestelde nesten bouwen die een oppervlakte van vele hectaren kunnen bereiken; of de Hoornkoet

die vanwege de schaarste aan plantenmateriaal eerst in het water een heuveltje van stenen maakt en daarop zijn nest bouwt.

Het boek is geïllustreerd met vele tientallen kleuren- en zwart-wit foto's, vrijwel zonder uitzondering van zeer goede kwaliteit, en daarnaast een aantal fraaie tekeningen van C. Coombs.

Het valt te hopen, zoals ook in de inleiding wordt gevraagd, dat het lezen en bekijken van dit boek niet zal leiden tot het zoeken naar of het fotograferen van nesten.

W.G.

Op onderzoek in de natuur

door Michael Chinery

vertaald door Midas Dekker

uitgave Het Spectrum Utrecht/Antwerpen

prijs f 34,50

We leven in een tijd van de natuurbeleving- natuur is "in".

Laat het geen modeverschijnsel zijn, maar iets blijvends. Een bijdrage hiertoe is zeker dit boek. "Het onderzoeken van de natuur om ons heen is ongetwijfeld een van de bevredigende manieren om je tijd door te brengen. Of je nu midden in de stad woont of helemaal vrij op het platteland"... aldus hoofdstuk 1. Als inleiding worden op een uitgebreide manier een aantal tips gegeven: een logboek maken, weersomstandigheden, gebruik van loep en vergrootglas, het inrichten van een natuurhoekje in huis en het uitzetten van een natuurrpad.

Daarna volgen verschillende milieu's, in hoofdstukken onderverdeeld, te beginnen met het leven in het water en aanvullend hoe zelf een vijver of een slootwateraquarium te maken.

Al bladerend door het boek krijg je veel informatie en vooral ideeën om zelf te doen of te laten doen. Eenvoudige experimenten, zoals verzamelen van zeeschelpen en meer voor "gevoerde natuurvorsers" bijvoorbeeld het conserveren van huiden.

Niet alleen dieren worden bestudeerd, maar ook het plantenrijk wordt letterlijk en figuurlijk onder de loep genomen. Hoe maak je fluitjes van hout, hoe meet je de lengte van een boom, wat is er voor leven in de heg?

Tot slot mineralen, gesteenten en fossielen, vaak vergeten onderwerpen in de natuurbeleving.

Als aanhangsel vinden we nog de boerderij, met alles wat er leeft, een kleine gids voor het herkennen van verschillende veerassen en de gewassen op het veld.

Een geweldig boek om in de natuur met de natuur te werken.

Hans Nieuwenhuis